

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta
Dofinansowano ze środków budżetu
Województwa Podkarpackiego

Załącznik 2. do Diagnozy lokalnej BMK 2025 województwo podkarpackie Notatki ze spacerów badawczych

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

BARDZO
MŁODA KULTURA
woj. podkarpackie

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury: Bardzo Młoda Kultura 2023–2025

Spis treści

Notka metodologiczna	3
Partnerstwo / Inicjatywa 1. Bez Miary Kreatywni / Odkrywamy przeszłość – tworzymy przyszłość.....	4
Partnerstwo / Inicjatywa 2. COOLturalny Team / Wood Szczęścia	6
Partnerstwo / Inicjatywa 3. GraMyOKrosno / KrosCon 2025 - konwent gier i fantastyki.....	9
Partnerstwo / Inicjatywa 4. Kolekcjonerka – historia niezwykła / Reportaż ze świata, którego nie ma...10	
Partnerstwo / Inicjatywa 5. Kulturalnie zakręcenie / Połącz sztuki! Odkryj siebie!.....	11
Partnerstwo / Inicjatywa 6. Młodzieżowy Hub Technologiczny / Robohub	13
Partnerstwo / Inicjatywa 7. Nowe spojrzenie ArtStart / Młodzież Tworzy Przestrzeń	15
Partnerstwo / Inicjatywa 8. Rzeszów4Youth / Kultura na językach	18
Partnerstwo / Inicjatywa 9. SpotkajMY się razem w kulturze! / Echo kultury.....	19
Partnerstwo / Inicjatywa 10. Symfonicznie / Jutro należy do młodych.....	21

Notka metodologiczna

Spacer badawczy

Założenia: młodzież jako przewodnicy; miejsca wspólnego przebywania i czasu wolnego; okazja do dyskusji o potrzebach związanych; z czasem wolnym i uczestnictwem w kulturze; obserwacje, zdjęcia, rozmowy, mapy miejsc (liczba uczestników: 4-15 osób + koordynatorzy).

Cel: rozpoznanie i rozmowa o sposobach uczestnictwa w kulturze i miejscach spędzania czasu wolnego przez młodych ludzi.

W ramach Diagnozy lokalnej w województwie podkarpackim w 2025 r. uzyskano komplet materiału badawczy z 10 inicjatyw, przy czym przesłane informacje miałyby bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości.

Lp.	Nazwa partnerstwa	Nazwa inicjatywy	Autor opracowania
1.	Bez Miary Kreatywni	Odkrywamy przeszłość – tworzymy przyszłość	Katarzyna Błaż
2.	COOLturalny Team	Wood Szczęścia	Irena Szczypek
3.	GraMyOKrosno	KrosCon 2025 - konwent gier i fantastyki	Damian Ziemba
4.	Kolekcjonerka – historia niezwykła	Reportaż ze świata, którego nie ma	Wojciech Ramus
5.	Kulturalnie zakręceni	Połącz sztuki! Odkryj siebie!	Teresa Borchowiec-Gończ
6.	Młodzieżowy Hub Technologiczny	Robohub	Agnieszka Wojciechowska
7.	Nowe spojrzenie	ArtStart – Młodzież Tworzy Przestrzeń	Agnieszka Adamczyk
8.	Rzeszów4Youth	Kultura na językach	Matylda Foltyn
9.	SpotkajMY się razem w kulturze!	Echo kultury	Dominika Jędrzejczyk-Wielgosz
10.	Symfonicznie	Jutro należy do młodych	Anna Śliwka

Uwaga! Wszystkie zdjęcia w niniejszym opracowaniu pochodzą z archiwów realizatorów poszczególnych inicjatyw.

Partnerstwo / Inicjatywa 1. Bez Miary Kreatywni / Odkrywamy przeszłość – tworzymy przyszłość

Notatka ze spaceru badawczego: data spaceru 17.06.2025 r.; miejsce – Dukla; liczba osób – 6 młodzieży i 2 osoby dorosłe (Koordynatorzy), czas trwania – kilka godzin.

Wraz z sześciuosobową grupą młodzieży 17 czerwca 2025 r. spotkaliśmy się w siedzibie Transgranicznej Informacji Turystycznej i zapoznaliśmy się z ofertą turystyczną Gminy Dukla, korzystając z internetowej strony Transgranicznej Informacji Turystycznej oraz informatora turystycznego. Wspólnie wybraliśmy najciekawsze osoby związane z Duklą, atrakcje, zabytkowe miejsca, szlaki piesze, rowerowe, edukacyjne i tematyczne, które szczególnie nas zainteresowały:

- Górę Cergową z wieżą widokową,
- Wodospad w Iwli,
- Najważniejsze szlaki piesze (zielony i dwa żółte),
- Muzeum Historyczne w Pałacu w Dukli,
- Ścieżki edukacyjne,
- Synagogę, cmentarz żydowski, pomnik ofiar Holocaustu oraz dawne domy żydowskie,
- Postać Heleny Rubinstein.

Wędrówka po Dukli – śladami historii i architektury.

Wybraliśmy się na pieszą wędrówkę po Dukli, zatrzymując się przy najważniejszych zabytkach oraz historycznych miejscach naszego miasta. Podczas spaceru odkryliśmy wiele interesujących obiektów, na które wcześniej nie zwracaliśmy szczególnej uwagi. Nasza trasa prowadziła zarówno przez zabytki architektury, jak i miejsca związane z historią Żydowskiej Dukli oraz wydarzeniami I i II wojny światowej.

Zwiedziliśmy m.in.:

- Kościół OO. Bernardynów pw. św. Jana z Dukli,
- Kościół farny pw. św. Marii Magdaleny, związany z postacią Marii Amalii Mnischowej,
- Ruiny komory celnej,
- Ratusz na dukielskim rynku,
- Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli,
- Park Pałacowy,
- Synagogę, cmentarz żydowski, pomnik ofiar Holocaustu oraz dawne domy żydowskie,
- Cmentarz wojenny z okresu I i II wojny światowej,
- Budynki związane z historią Żydowskiej Dukli – dawną pocztę, budynek starego liceum i miejsce po dawnej siedzibie policji.

Szczególną uwagę poświęciliśmy postaci Heleny Rubinstein – jednej z najbardziej wpływowych kobiet XX wieku w dziedzinie kosmetyki. Urodzona w Krakowie, pochodziła z rodziny żydowskiej wywodzącej się z Dukli. Jej historia stała się symbolem sukcesu, determinacji i kreatywności. Spacerując po dawnych żydowskich uliczkach miasta, przywołaliśmy pamięć o jej korzeniach i wpływie, jaki miała na światową kulturę i przemysł piękna. Nasza trasa objęła także przyrodnicze atrakcje regionu, takie jak:

- Wodospad w Iwli,
- Ścieżki edukacyjne, które pozwoliły nam lepiej poznać walory przyrodnicze okolic Dukli.

Wędrówka była dla nas nie tylko formą aktywnego spędzenia czasu, ale także inspirującą lekcją lokalnej historii, kultury i dziedzictwa.

Będąc przy Muzeum Historycznym w Dukli, odwiedziliśmy także przylegający do niego Park Pałacowy – ciche i urokliwe miejsce, idealne do odpoczynku i obcowania z naturą. Można tu usłyszeć śpiew ptaków i spotkać dzikie zwierzęta, spacerując wśród zieleni i historycznych zakątków. W tym

kontekście przypomnieliśmy także Helenę Rubinstein. Kontrast między dworską elegancją Amalii Mniszchowej, a przedsiębiorczością Rubinstein podkreśla bogactwo i różnorodność historii naszego miasta.

Po zwiedzaniu Muzeum Historycznego, Pałacu i Parku Pałacowego udaliśmy się do Transgranicznego Centrum Wymiany Kulturalnej, gdzie wymieniliśmy się spostrzeżeniami na temat wydarzeń kulturalnych w naszej gminie. Do najważniejszych zaliczyliśmy:

- Dni Dukli, Zakończenie Wakacji i inne imprezy organizowane przez Ośrodek Kultury, które integrują różne pokolenia,
- Sobórki z tradycyjnym pleceniem wianków i śpiewaniem przy ognisku,
- coroczne Dożynki Gminne, święto tradycji i wspólnego tworzenia wieńców dożynkowych,
- kiermasze i jarmarki świąteczne, gdzie można podziwiać rękodzieło naszych mieszkańców.

Wśród wydarzeń kulturalnych szczególne miejsce zajmują również te związane z dziedzictwem żydowskim Dukli:

- uroczystości upamiętniające ofiary Holocaustu, które integrują lokalną społeczność wokół pamięci o przeszłości,
- spotkania edukacyjne i projekty artystyczne realizowane przez lokalne instytucje, mające na celu zachowanie pamięci o żydowskich mieszkańcach Dukli.

Podsumowując spotkanie w świetlicy, doceniliśmy nie tylko różnorodność i bogactwo kultury Dukli, ale także jej wielowarstwową historię, w której ważne miejsce zajmują tradycje żydowskie i pamięć o dawnych mieszkańcach. Te inicjatywy wzbogacają kulturalny pejzaż Dukli, podkreślając znaczenie dialogu międzykulturowego i pielęgnowania pamięci o wszystkich społecznościach, które tworzyły historię miasta.

Na sam koniec naszej wycieczki dzieci mogły miło spędzić czas na placu zabaw na Bulwarach Dukielskich, bawiąc się i poznając rówieśników. Dla nich przygotowaliśmy także wspólne zabawy i gry, które nie tylko dostarczyły dużo radości, ale też pozwoliły lepiej poznać historię i przyrodę Dukli w formie ciekawych wyzwań i zagadek.

Partnerstwo / Inicjatywa 2. COOLturalny Team / Wood Szczęścia

Notatka ze spaceru badawczego: data spaceru 09.06.2025 r.; miejsce – Chmielnik; liczba osób – 11 (w wieku 12-19 lat) i 2 osoby dorosłe (Koordynatorzy), czas trwania – 2 godziny.

Młodzież w naszej gminie ma swoje ulubione miejsca. Do jednych jest blisko, inne są oddalone i trzeba przeznaczyć do dotarcia do nich trochę więcej czasu.

Wśród wielu możliwości jakie oferuje współczesny świat młodym ludziom ich pokolenie boryka się z problemem osamotnienia i bardzo często czas wolny spędzają w domu. Z jednej strony to pozytywne, że dom bywa bezpiecznym azylem, ale też dla niektórych bywa izolacją od środowiska rówieśniczego. W domu czas wypełniają muzyką, gramy internetowymi, podcastami, książką, (którą tylko część z nich czyta dla przyjemności, pozostali czytają by rozwijać swoje zainteresowania), grają na instrumentach, tworzą grafikę komputerową, malują figurki do gier, grają w gry planszowe (najczęściej w strategiczne). Ze znajomymi kontaktują się za pomocą mediów społecznościowych, ale bardzo rzadko korzystają z opcji video rozmowy, zazwyczaj są to wiadomości tekstowe. Z video rozmawiają tylko z tymi, z którymi widują się bardzo rzadko.

Poza domem w czasie wolnym najczęściej przebywają na placach zabaw i siłowniach na trawie, w które wyposażona jest prawie każda z miejscowości w gminie. Ci bardziej wysportowani korzystają z miejscowych boisk sportowych i orlików, do których niestety dla młodzieży wieczorami jest ograniczony dostęp. Kolejny raz z rzędu skarżą się, że place zabaw nie są wyposażone w huśtawki dla młodzieży, a ich zdaniem są bardzo potrzebne. Jednak nie mają przebicia aby ich głos był słyszany przez władze samorządowe.

Innymi miejscami do pobycia razem są tzw. „grzybki”, czyli zadaszone areny. Pozwalają latem skryć się przed upałem lub deszczem, a jesienią przed wiatrem. W gminie Chmielnik jest kilka takich miejsc, my byliśmy na arenie przy stadionie sportowym Galicja w Chmielniku i Szkole Podstawowej. Minusem ogólnej dostępności jest to, że często te miejsca są zaśmiecone. Młodzież której to przeszkadza cieszy się, że w Chmielniku zamontowano monitoring i teraz można tam przebywać w miłym otoczeniu. Spotykają się tam aby rozmawiać, grać na gitarze i śpiewać.

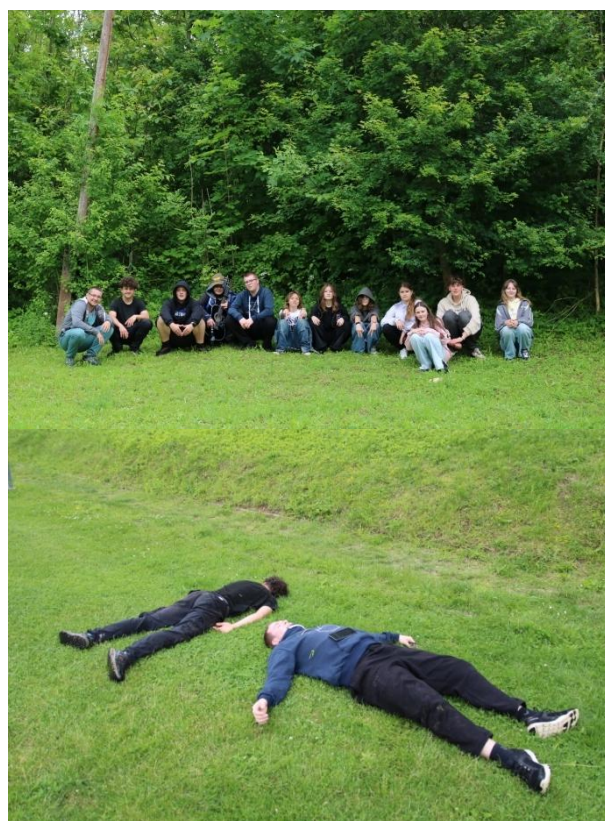
Bardzo lubianym miejscem przez młodzież jest lokalna lodziarnia Kacperek, która się rozrasta z roku na rok oferując bogatszy asortyment. Ku ich rozpaczy zamknięta została budka z kebabem, która była dobrym pretekstem by wyjść z domu i spotkać się ze znajomymi. W Chmielniku jest w fazie budowy galeria handlowa, młodzież ma nadzieję, że tam będzie dla nich przestrzeń do spędzania czasu i miejsce żeby zjeść kebab. Ponadto spotykać mogą się w bibliotece w mniejszych lub większych grupach i w nowo wyremontowanej salce parafialnej, ale tylko raz w tygodniu podczas spotkań KSM.

W tym roku grupa młodzieży odpowiadała, że bardzo sobie ceni naturę, wyjścia do lasu, zagajnika, na ryby, wyprawy rowerowe, bieganie, a jeśli na to nie mają czasu to przynajmniej spacer przez wieś ze znajomymi większą lub mniejszą grupą.

Bliskość Rzeszowa umożliwia im częste wizyty w tym mieście. I tak dla tych którzy chodzą tam do szkoły, najczęściej (codziennie w niektórych przypadkach) odwiedzanym miejscem jest galeria handlowa, a dla tych którzy chodzą do szkół na wsi również galeria tylko rzadziej. Co tam robią? Siedzą, chodzą po sklepach żeby oglądać lub kupować ubrania i sprzęt elektroniczny i jedzą. Na pytanie dlaczego akurat galeria, a nie biblioteka miejska? Nie wiedzą gdzie jest biblioteka z przyjazną przestrzenią i w bibliotece trzeba być cicho, żeby innym nie przeszkadzać, w galerii można być głośno.

Miejsca których ich zdaniem na naszej wsi brak to do jazdy wyczynowej na rowerze – pumptracku (ale nie wybetonowanego tylko naturalnego) i ogólnodostępnej siłowni. Siłownie społeczne są w innych miejscowościach w gminie, ale w Chmielniku jeszcze nie ma takiego miejsca, rozmowy trwają. Jest siłownia dla piłkarzy, ale mają tam wstęp tylko członkowie klubu. Młodzież lubi swoje miejsce na ziemi, docenia je, zdają sobie także sprawę czego tutaj brakuje (np. żabki, galerii, kawiarni), ale być może już

w przyszłym roku to się zmieni. Rzeszów oferuje im to czego nie ma u nas i nie trudno po to sięgnąć. Ważne jest też to że doceniają miejsce w którym mieszkają, bo jest przestrzeń, zieleń, czyste powietrze i miejsca w których można swobodnie spędzać czas.

Partnerstwo / Inicjatywa 3. GraMyOKrosno / KrosCon 2025- konwent gier i fantastyki

Notatka ze spaceru badawczego: data spaceru 13.06.2025 r.; miejsce – Krosno; liczba osób – 8 osób (w tym 5 osób z grupy młodzieżowej GraMyOKrosno) i 2 osoby dorosłe (Koordynatorzy), czas trwania – 2,5 godz. (15:00–17:30)

Trasa spaceru:

Centrum Krosna – start: Plac Konstytucji 3 Maja, przez ul. Sienkiewicza, Park Miejski im. Witosa, ul. Bieszczadzką do siedziby Fundacji GraTy.

Idea i przebieg:

Spacer badawczy został przeprowadzony jako jedno z działań diagnozy lokalnej w projekcie Bardzo Młoda Kultura 2025. Młodzież wcieliła się w rolę przewodników po miejscach, w których na co dzień spędza wolny czas – zarówno tych dobrze znanych, jak i mniej oczywistych punktów na mapie Krosna.

W trakcie spaceru odbywały się rozmowy o tym, jak młodzi uczestniczą w kulturze, gdzie czują się dobrze i co chcieliby zmienić. Pojawiły się też refleksje dotyczące barier w dostępie do oferty kulturalnej oraz pomysły na jej uatrakcyjnienie. Dokumentowano miejsca poprzez zdjęcia i zapiski, a uczestnicy nanosili je na stworzoną wspólnie „mapę młodzieżowych miejsc”.

Tematy, które się pojawiły:

- brak bezpiecznych, ogólnodostępnych przestrzeni do spędzania czasu wolnego (np. w okolicy dworca i skateparku),
- pozytywny odbiór inicjatyw takich jak Pokój Gier, konwent KrosCon i wydarzenia plenerowe,
- potrzeba stałego miejsca dla młodzieżowych inicjatyw – z dostępem do Wi-Fi, gier, kreatywnych materiałów i swobodnej atmosfery, bariery psychologiczne: „to nie dla nas”, „nie pasujemy tam”
- w odniesieniu do części instytucji kultury.

Dokumentacja:

Zebrano kilkanaście zdjęć przedstawiających odwiedzane miejsca i sytuacje z rozmów terenowych. Do notatki dołączono uproszczoną mapę z zaznaczonymi punktami i krótkimi adnotacjami (np. „tu się zbieramy przed turniejami”, „tu nikt nas nie przegania, ale nie ma gdzie usiąść”).

Efekt:

Spacer badawczy nie tylko pozwolił zebrać informacje o codziennych zwyczajach młodzieży, ale był też doświadczeniem integrującym grupę i wzmacniającym ich poczucie wpływu. Uczestnicy zauważyli, że mają wspólne potrzeby i marzenia – chcą mieć realny udział w tworzeniu kultury w swoim mieście.

Uwagi:

Badanie zostało przeprowadzone w sposób anonimowy. W notatce oraz dokumentacji zdjęciowej nie pojawiają się żadne dane osobowe ani wizerunki bez pisemnych zgód.

Partnerstwo / Inicjatywa 4. Kolekcjonerka – historia niezwykła / Reportaż ze świata, którego nie ma

Notatka ze spaceru badawczego: data spaceru 16.09.2025 r.; miejsce – Tarnobrzeg; liczba osób – 10 młodzieży.

Spacer odbył się 16 września 2025 roku. W spacerze wzięło udział 10 młodych ludzi.

Odwiedziliśmy Muzeum Zamek Dzikowski, Miejską Bibliotekę Publiczną i Środowiskowy Dom Kultury. Nie odwiedziliśmy Tarnobrzeskiego Domu Kultury, Wozowni i kilku innych miejsc wskazanych jako kulturotwórcze przez młodzież. W każdej z placówek przywitali młodzież zarządzający placówkami dyrektorzy. Młodzież doskonale znała Muzeum Zamek Dzikowski, pozostałe placówki znali nieliczni. Młodzież nie potrafiła poza ofertą muzealniczą i wypożyczaniem książek wymienić zakresu działalności instytucji kultury. W czasie spaceru rozmawialiśmy o potrzebach kulturalnych młodzieży.

Partnerstwo / Inicjatywa 5. Kulturalnie zakręceni / Połącz sztuki! Odkryj siebie!

Notatka ze spaceru badawczego: data spaceru 01.08.2025 r.; miejsce – Orły; liczba osób – 5 młodzieży (w tym 3 chłopaków w wieku 14 lat i 2 dziewczyny w wieku 13 i 14 lat) oraz 1 osoba dorosła (Koordynator), czas trwania – 1 godzina (13:00-14:00)

Spacer rozpoczęliśmy na skwerku, gdzie jak się dowiedziałam młodzież najczęściej się spotyka, wymienili różne sposoby spędzania tam czasu. Dziewczyny np. czytają, chłopcy grają w piłkarzyki, ale najczęściej po prostu rozmawiają. Drugim miejscem spotkań jest pobliska cukiernia, czasem też spotykają się w bibliotece.

Podczas rozmowy padło stwierdzenie „.....nie mamy się gdzie podziać, wymagają od nas, żebyśmy się uczyli i nie sprawiali kłopotów nikogo nie interesuje czego chcemy”.

Zauważyli brak propozycji spędzenia wolnego czasu dla ich przedziału wiekowego.

Partnerstwo / Inicjatywa 6. Młodzieżowy Hub Technologiczny / Robohub

Notatka ze spaceru badawczego: data spaceru 18.06.2025 r.; miejsce – Rynek Miejski w Lubaczowie; liczba osób – 8 młodzieży, 1 osoba dorosła (Koordynator), czas trwania – kilka godzin.

Temat: Rozmowy z młodzieżą na temat zainteresowań i form spędzania wolnego czasu

W dniu 18 czerwca 2025 roku odbył się spacer badawczy po Rynku Miejskim w Lubaczowie. Spotkanie miało charakter nieformalny i zostało zorganizowane z myślą o rozmowach z młodzieżą na temat ich codziennych aktywności, sposobów spędzania wolnego czasu oraz miejsc, w których najchętniej przebywają.

Podczas spaceru nawiązano bezpośrednie rozmowy z grupami młodych ludzi obecnych na rynku. Młodzież chętnie dzieliła się swoimi opiniami – wskazywała, że lubi spędzać czas na świeżym powietrzu, spotykać się z rówieśnikami, grać w gry zespołowe (np. koszykówkę), słuchać muzyki, oglądać filmy, korzystać z mediów społecznościowych, a także uczestniczyć w wydarzeniach organizowanych w przestrzeni miejskiej.

Szczególną uwagę zwróciły zainteresowania młodzieży związane z nowymi technologiami – uczestnicy spaceru podkreślali, że pasjonują się programowaniem, grafiką komputerową, tworzeniem treści internetowych i nowoczesnymi formami komunikacji cyfrowej. Wielu z nich wiąże swoją przyszłość zawodową z branżą IT i deklaruje chęć dalszego rozwoju w tym kierunku, m.in. poprzez udział w kursach, warsztatach i projektach edukacyjnych z zakresu nowych technologii.

Wspólnym akcentem spotkania było zaproszenie młodzieży na lody – spontaniczna i przyjazna forma integracji, która stworzyła luźną atmosferę i ułatwiła dalsze rozmowy. Rynek miejski został przez uczestników wskazany jako jedno z głównych miejsc spotkań młodzieży – przestrzeń znana, ogólnodostępna i bezpieczna.

Wnioski:

- młodzież potrzebuje przestrzeni do swobodnych spotkań i integracji;
- ceni sobie aktywności o charakterze towarzyskim i nieformalnym;
- młodzi ludzie w Lubaczowie wykazują duże zainteresowanie nowymi technologiami i planują rozwijać się w tym kierunku;
- rynek miejski odgrywa ważną rolę jako naturalne centrum życia młodych ludzi w Lubaczowie.

Wspólne lody 😊

W drodze....

Miejsce spotkań młodzieży, ławeczki rynku miejskiego w Lubaczowie.

Partnerstwo / Inicjatywa 7. Nowe spojrzenie / ArtStart – Młodzież Tworzy Przestrzeń

Notatka ze spaceru badawczego: data spaceru 13.06.2025 r.; miejsce – Borowa; liczba osób – 8 młodzieży (dziewczeta w wieku 13-15 lat), 1 osoba dorosła (Koordynator), czas trwania – ok. 2 godzin.

Dlaczego ten spacer był ważny:

Ten spacer miał przede wszystkim pomóc spojrzeć na Borową oczami młodych – tych, którzy codziennie w tej przestrzeni funkcjonują, spotykają się, szukają chwili dla siebie. Dziewczyny w wieku 13-15 lat same prowadziły trasę, wybierając miejsca, które mają dla nich znaczenie.

Gdzie nas powiało i co z tego wynikało:

Spacer rozpoczęliśmy w GOK-u – i trudno się dziwić, że to był pierwszy punkt. To dla nich coś więcej niż tylko budynek z zajęciami. To miejsce, gdzie czują się swobodnie, mogą być sobą. Zajęcia są ważne – plastyczne, muzyczne, teatralne – ale dla nich równie cenne są rozmowy na korytarzu, wspólne siedzenie i po prostu bycie razem.

Z GOK-u ruszyliśmy na boisko przy szkole. To miejsce, które kojarzy im się z luzem, spotkaniami, wspólnym siedzeniem na murkach. Nie chodzi o sport, tylko o obecność innych i o przestrzeń, gdzie można być bez żadnego „muszę”.

Park – zielony i przyjemny – okazał się miejscem sezonowym. Dziewczyny chętnie tam zaglądają, zwłaszcza latem. Zwróciły uwagę, że przydałoby się więcej ławek i przestrzeni zaprojektowanej z myślą o ich potrzebach. Park mógłby być świetnym miejscem do twórczych działań – gdyby tylko był bardziej „ich”.

Dużym zaskoczeniem był skwer przy fontannie. Niepozorny, ale ważny – głównie przez... gniazdko elektryczne, przy którym można naładować telefon. To pokazuje, że czasem naprawdę niewiele potrzeba, żeby miejsce stało się częścią codziennych tras.

Podobnie zaskoczyło nas ciepłe podejście do stoisk handlowych. Dziewczyny mówią o tym miejscu z sympatią – mogą tam spokojnie usiąść „na uboczu”, zjeść coś, pogadać, po prostu pobyc z sobą bez nadzoru.

W lodziarni „Kuźnia Smaków” zatrzymują się na lody – to raczej punkt przelotowy, ale ważny. Wpadają tam przed dalszymi planami albo kończą tam spotkanie. To kolejny przykład, że miejsca mają znaczenie nie dlatego, że są wyjątkowe – ale dlatego, że coś się w nich dzieje między nimi.

Na koniec zaprowadziły nas nad Wisłę. Bez dwóch zdań – to miejsce dla nich szczególne. Bez infrastruktury, bez „czegoś”, a jednak pełne wolności i ciszy. To ich azyl, ich mała przestrzeń intymności. Tu przychodzą, żeby posiedzieć, porozmawiać, posłuchać muzyki albo pomilczeć razem.

Co z tego dla nas wynika – głos z Borowej:

Z rozmów i obserwacji pojawiło się kilka ważnych potrzeb i wniosków:

- potrzeba własnej przestrzeni – dziewczyny chcą mieć gdzie być. Po swojemu. Bez kontroli, bez presji, z koleżankami.
- bezpieczeństwo i swoboda – szukają miejsc, które są bezpieczne, ale nie „nadopiekuńcze”. Gdzie można się spotkać i rozmawiać bez poczucia, że ktoś patrzy przez ramię.
- twórcze działanie – pojawiło się wiele pomysłów na zajęcia i działania: warsztaty ceramiki, Powertexu, malowania na różnych przedmiotach, fotografii, grafiki, memów czy krótkich filmików. Jest w nich duża chęć tworzenia, kombinowania, działania – potrzebują tylko przestrzeni i kogoś, kto im w tym towarzyszy.
- małe rzeczy mają znaczenie – gniazdko, ławka w cieniu, kawałek muru, gdzie można usiąść – takie detale wpływają na to, czy dane miejsce stanie się częścią ich dnia.

Na koniec – refleksja:

Ten spacer był czymś więcej niż przejściem przez znane ulice. Pokazał świat z perspektywy młodych ludzi – autentyczny, emocjonalny, bardzo codzienny. Dziewczyny mają w sobie mnóstwo pomysłów, odwagi i wrażliwości. Wiedzą, czego potrzebują – nie wielkich inwestycji, tylko uwagi i przestrzeni dla siebie. I jeśli damy im głos – zbudują z tej przestrzeni coś naprawdę ważnego.

Siedziba GOK Borowa

Ekipa Spaceru

Boisko sportowe w Borowej

Park w Borowej

Skwer w Borowej

Stoiska w Borowej

Miejsce spotkań nad Wistą

Kuźnia smaków – lodziarnia

Partnerstwo / Inicjatywa 8. Rzeszów4Youth / Kultura na językach

Notatka ze spaceru badawczego: data spaceru 14.06.2025 r.; miejsce – Rzeszów; młodzież z Polski, Ukrainy i Armenii; czas trwania – kilka godzin.

Miasto oczami młodych

14 czerwca 2025 r. odbył się spacer badawczy po centrum Rzeszowa z udziałem młodzieży z Polski, Ukrainy i Armenii. Celem wydarzenia było odkrycie miasta z perspektywy młodych – ich codziennych ścieżek, potrzeb, emocji i barier w dostępie do kultury.

Spacer miał charakter partycypacyjny – to młodzi wyznaczali trasę i opowiadali o miejscach ważnych dla nich z różnych powodów. Na mapie znalazły się m.in. kawiarnie (Powoli Café, Piętro), miejsca relaksu (Stary Cmentarz, Fontanna multimedialna), kultowe punkty (Lody u Myszki, Dziarski Barista), miejsca z potencjałem twórczym (Urban Lab, Podkarpackie Centrum Innowacji), a także przestrzenie symboliczne jak mozaika przy Filharmonii czy cytat na schodach do Rzeszowskich Piwnic.

Spacer ujawnił, że młodzież poszukuje przestrzeni autentycznych, estetycznych, otwartych i bezpiecznych. Cenią miejsca o atmosferze relacyjności, gdzie mogą być sobą, odpocząć, spotkać się z przyjaciółmi i „pobyć w spokoju”. Jednocześnie zwracali uwagę na deficyt zieleni, hałas w centrum, brak miejsc „na chwilę wyciszenia” i zbyt niski poziom estetyki przestrzeni publicznej. Spacer zakończył się panelem dyskusyjnym w restauracji koreańskiej Under SEOUL.

Partnerstwo / Inicjatywa 9. SpotkajMY się razem w kulturze! / Echo kultury

Notatka ze spaceru badawczego: data spaceru 23.04.2025 r.; miejsce – Nowy Żmigród; liczba osób – 19 młodzieży i 1 osoba dorosła (Koordynator), czas trwania – kilka godzin.

Młodzież jako przewodnicy

Idea badania:

Chcemy zaangażować młodych ludzi jako przewodników, którzy pokażą nam miejsca wspólnego przebywania i spędzania czasu wolnego. To będzie okazja do rozmów o ich potrzebach, zainteresowaniach i oczekiwaniach związanych z kulturą i aktywnościami w przestrzeni lokalnej. Podczas spaceru będziemy prowadzić obserwacje, robić zdjęcia, rozmawiać i tworzyć mapy odwiedzanych miejsc.

Cel:

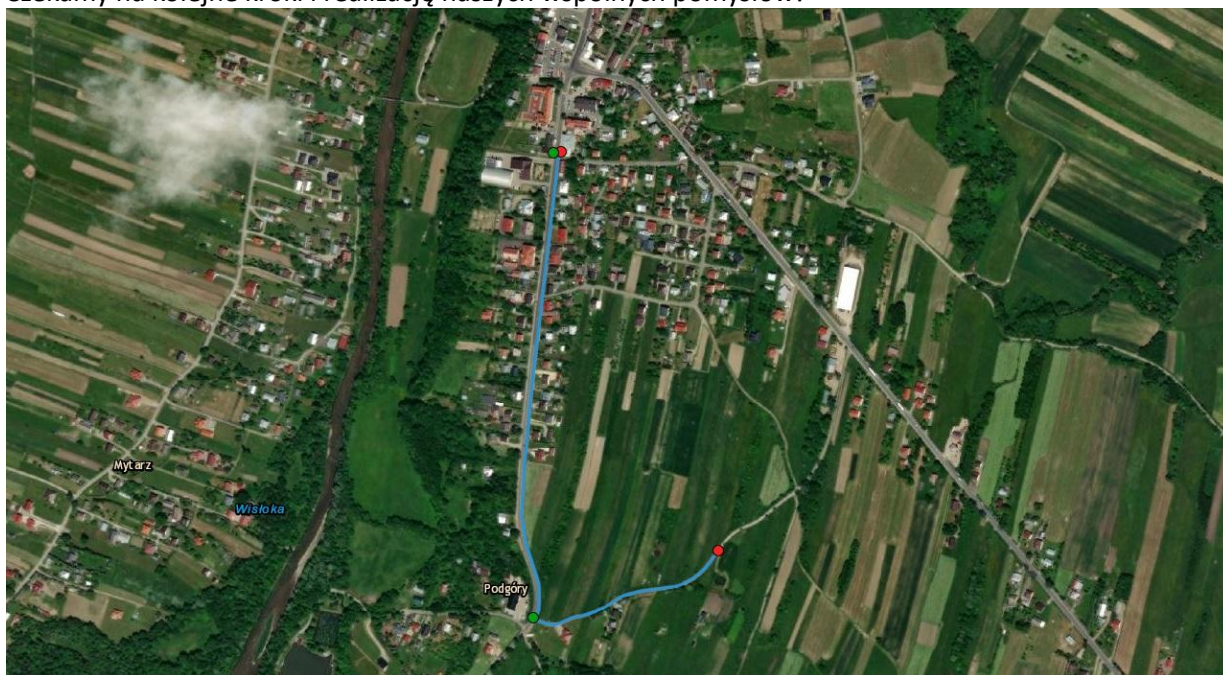
Poznać i zrozumieć, jak młodzi ludzie uczestniczą w kulturze i jak spędzają swój czas wolny. Chcemy dowiedzieć się, które miejsca są dla nich ważne i jakie mają potrzeby w zakresie aktywności i uczestnictwa, a także w rozumieniu i tworzeniu kultury.

Spacer rozpoczął się od budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Nowym Żmigrodzie i prowadził do działki rekreacyjnej OAZA, należącej do GOK (około 3 km rozmów, licząc drogę tam i z powrotem). Do grupy dołączyła nowa młodzież z Liceum oraz stała grupa uczestników programu Bardzo Młoda Kultura. W sumie prawie 20 osób w luźnym, przyjemnym spacerze rozmawiało o kulturze w naszej gminie i okolicznych miejscowościach.

Podczas rozmów młodzi ludzie dzielili się swoimi spostrzeżeniami na temat tego, jak rozumieją kulturę, jak ją widzą i jak chcieliby ją widzieć w przyszłości. To była świetna okazja, by poznać ich perspektywę i oczekiwania.

Po spacerze usiedliśmy, by skonkretyzować pomysły na wspólny projekt i jego realizację. Rozmawialiśmy o różnych możliwościach, takich jak warsztaty, spotkania z trudną młodzieżą, sztuka cyfrowa, pasje, warsztaty rękodzielnicze, taneczne, fotograficzne, samoobrona czy wycieczki. Pojawiły się też pomysły na nazwę projektu.

To spotkanie było nie tylko inspirujące, ale też bardzo przyjemne i pełne energii do działania. Czekamy na kolejne kroki i realizację naszych wspólnych pomysłów!

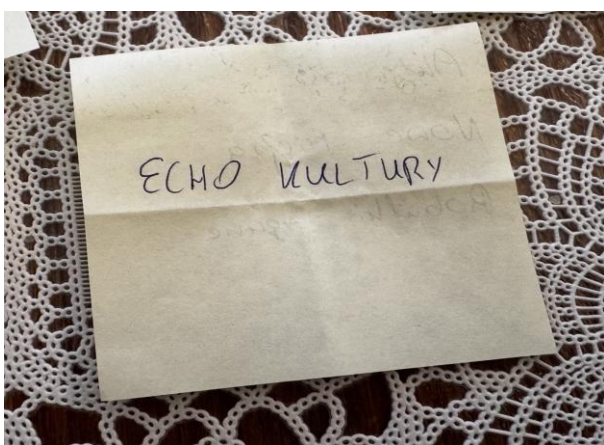
Mapka spaceru, Nowy Żmigród, 23.04.2025

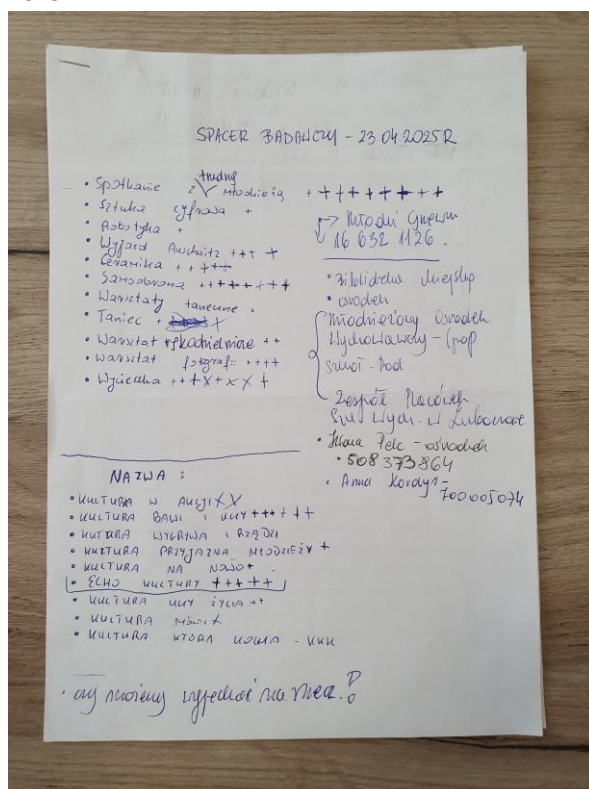
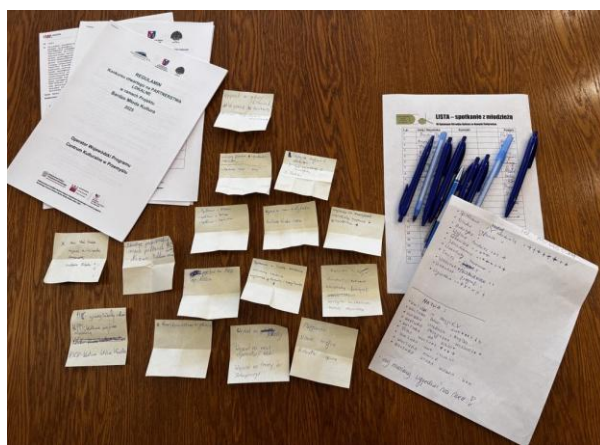
Wyjście z budynku GOK

Dojście do działki GOK – oaza spokoju

„Rozpytki” po spacerze 23.04.2025 r.

Burza mózgów i pomysłów

Partnerstwo / Inicjatywa 10. Symfonicznie / Jutro należy do młodych

Notatka ze spaceru badawczego: miejsce – Niżańskie Centrum Historii i Tradycji, planty, park ;

Młodzież podczas spaceru opowiedziała gdzie się najczęściej spotyka i zabrała nas w kilka miejsc. Rozpoczęliśmy spacer od Niżańskiego Centrum Historii i Tradycji, gdzie miało miejsce spotkanie robocze Młodzieżowej Rady Miasta. To w Urzędzie Gminy albo w HiT spotyka się młodzież aby móc dyskutować na temat ważnych dla nich spraw. Kolejnym miejscem gdzie młodzież chętnie spędza czas są niżańskie planty lub park. W okresie wakacyjnym ulubionym miejscem spotkań jest Zalew na Podwolinie.